

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЕТНОКУЛЬТУРОЛОГІЯ» Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u> Спеціальність: <u>Е2 Екологія</u> Рік навчання: <u>1-й, семестр 1 -й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>4 кредити</u> Назва кафедри: <u>Української та іноземних мов</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	Кандидат філологічних наук, старший викладач Юмачікова Олена Михайлівна
Контактна інформація лектора (e-mail)	olena2chechel@gmail.com

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Українська мова та етнокультурологія» є обов’язковою компонентою ОПП Екологія.

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 14 год.; практичні заняття – 26 год., самостійна робота – 80 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – екзамен.

ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні таких дисциплін: «Екологія людини», «Філософія», «Теоретичний курс базової загальношкільської підготовки».

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Українська мова та етнокультурологія» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти здатності використовувати знання з української мови, етнології, культурології у повсякденному житті, у процесі навчання та професійної діяльності, що передбачає застосування певних теорій і методів вивчення української мови та етнокультурології.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування високого рівня комунікативної культури й уявлень про самотність української етнічної картини світу й механізми, які забезпечують розуміння культурних цінностей та ідеалів українського етносу; визначення кола засад інтерпретації етнокультурних явищ в аспекті української мови; забезпечення набуття здобувачами вищої освіти знань, умінь і навичок застосування усіх мовних норм на усіх мовних рівнях; удосконалення навички володіння культурою усного і писемного мовлення у різних мовних стилях; виховання національно свідомих патріотів України й грамотних фахівців.

Завдання вивчення дисципліни

Завданнями вивчення дисципліни «Українська мова та етнологія» є узагальнення та систематизація теоретичних знань про українську мову, етнологію; розширення нормативних відомостей про українську мову як державну мову України; оволодіння мовно-комунікативною компетенцією (вмінням застосування лінгво-соціокультурних, лексико-граматичних і семантико-синтаксичних знань, а також навичок відповідно до мети й ситуації спілкування).

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними, фаховими компетентностями, зокрема:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

фахові компетентності (ФК):

ФК17. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

ФК25. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПРН08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

ПРН13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень і власного досвіду в сфері екології.

ПРН14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПРН15. Уміти пояснювати соціальні, економічні й політичні наслідки впровадження екологічних проєктів.

ПРН24. Розуміти й реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина в Україні.

ПРН25. Зберігати й примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види й форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Вивчення цієї дисципліни формує у здобувачів вищої освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод роботи в парах та групах), лідерські навички (реалізується через: роботу в групах, метод самопрезентації).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/з	Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Вступ. Культура та етнос. Мова як найважливіша етнічна ознака й виразник національної культури.	2	2	6
2	Феномен української культури. Генеза українського народу й української мови.	2	2	6
3	Українські діалекти як історична основа української літературної мови. Етнографічні регіони й діалекти	2	2	6
4	Українська літературна мова від найдавніших часів до сучасності: ознаки й функціональні різновиди	2	2	6
5	Науковий стиль сучасної української літературної мови		2	8
6	Офіційно-діловий стиль сучасної української літературної мови		2	8
7	Мовленнєва комунікація. Культура мовлення як елемент загальної культури людини	2	2	6
8	Підсумкова контрольна робота (тест)		2	-
9	Українська лексикологія та фразеологія, їхні одиниці як константи української етнокультури	2	2	8
10	Графіка. Орфографія		2	10
11	Національні традиції сучасної української морфології	2	2	6
12	Питання синтаксису української мови. Українська пунктуація		2	10
13	Підсумкова контрольна робота (тест)		2	-
Усього		14	26	80

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача вищої освіти є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.

Самостійна робота здобувача вищої освіти організовується шляхом видачі переліку питань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал освітньої компоненти, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виносяться на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем

запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

У процесі роботи над індивідуальними завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними.

Види самостійної роботи

№ з/п	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до практичних занять	20	щотижнево	Усне та письмове опитування, виконання вправ, обговорення проблемних питань
2	Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни	10	щотижнево	Усне та письмове опитування, обговорення проблемних питань
3	Індивідуальні творчі завдання	30	2 рази в семестр	Захист індивідуального завдання, обговорення, виступ з презентацією
4	Підготовка до контрольних заходів	20	2 рази в семестр	Усне та письмове опитування, тестування
Разом		80		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Грищенко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посібн. Вінниця : НОВА КНИГА, 2020. 472 с.
2. Данилюк І. Етнокультурна психологія: історія та сучасність : монографія. Київ : АртЕк, 2019. 432 с.
3. Іванишин В. Українська ідея. Вибрані твори. Тернопіль: Крила, 2021. 928 с.
4. Історія цивілізації. Україна. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900–1256) / упоряд. О. Черненко. Харків: Фоліо, 2021. 590 с.
5. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови : підручник. Київ : Вища школа, 2020. 462 с.
6. Олійник О. Б. Світ українського слова : навчальний посібник. Київ : Хрещатик, 2019. 416 с.
7. Сабадаш Ю. С., Нікольченко Ю. М., Дабло Л. Г. Історія української культури. Київ: Ліра-К, 2021. 230 с.
8. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови: Модульний курс : навч. посібник. Київ : Алерта, 2020. 284 с.
9. Юмачікова О. М., Кравець Р. А., Холод І. В. Українська мова та

етнокультурологія : навчальний посібник до практичних занять для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем спеціальностей аграрного профілю. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2025. 351 с.

Додаткова література

1. ДСТУ 8302:2015 Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. [Чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.
2. Жовтобрюх М. А. Слово мовлене (Українська літературна мова). Київ : Знання, 2017. 46 с.
3. Закович М. Культурологія: українська та зарубіжна культура [Електронний ресурс]. URL: http://www.ebk.net.ua/Book/cultural_science/zakovich_kulturologiya/part3/321.htm
4. Історія українського правопису XVI–XX століття: хрестоматія. Київ: Наукова думка, 2021. 582 с.
5. Нечай-Велкова Н. Основні напрями формування етнокультурної компетентності як чинника європеїзації України. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2020. № 68, Т. 2. С. 82–85.
6. Логвиненко Б., Тітарова Д. Ким ми є? Національні спільноти та корінні народи України. Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. 672 с.
7. Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. Київ : Наукова думка, 2018. 200 с.
8. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. Київ : Либідь, 2021. 248 с.
9. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциту : док. і матеріали / упоряд. Л. Масенко та ін. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2020. 399 с.
10. Юмачікова О. М. Науковий гуманітарний текст у типології текстових одиниць. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського, серія «Філологія. Журналістика». 2022. Т. 33 (72), № 2, Ч. 1. С. 265–270.
11. Юмачікова О. М. Прагматика стійких сполучень слів у науковому гуманітарному тексті. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : Філологічні науки. 2017. Вип. 44. С. 340–346.
12. Юмачікова О. М. Предикатні стійкі сполучення слів у науковому гуманітарному тексті. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна : Серія : Філологія. 2017. Вип. 77. С. 97–101.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека «Культура України». Електронний ресурс. URL: <http://elib.nplu.org/>
2. Е-бібліотека. Мистецтвознавство. Електронний ресурс.

URL: http://www.etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1775&Itemid=440

3. Електронна бібліотека «Україніка». Електронний ресурс. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua>

4. «Ізборник» – Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. Електронний ресурс. URL: <http://litopys.org.ua/>

5. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні; Інститут української мови. 2019. 282 с. Електронний ресурс. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>

6. Visit Ukraine. Електронний ресурс. URL: <https://visitukraine.today/uk/>

7. 7 чудес України. Електронний ресурс. URL: <http://7chudes.in.ua/>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60 % підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

№ з/п	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у роботі на лекційних заняттях	8
2	Участь у роботі на практичних заняттях	15
3	Виконання контрольних робіт, тестування	4
4	Конспектування тем для самостійного опрацювання	3
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
1	Участь у роботі на лекційних заняттях	6
2	Участь у роботі на практичних заняттях	18
3	Виконання контрольних робіт, тестування	4
4	Конспектування тем для самостійного опрацювання	2
	Всього за атестацію 2	30
Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача		10
Підсумкове тестування		30
	Разом	100

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
35 – 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисциплін

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав менше 35 балів, то він не допускається до екзамену.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.